

Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen

KATI NIEMELÄ – KARI SALONEN

JOHDANTO

Naispappeuden toteutuminen Suomessa vaati vuosikymmeniä kestäneen käsittelyn. Äänestykseen asti asia eteni kirkolliskokouksessa ensimmäisen kerran vuonna 1963. Kuitenkin vasta vuonna 1986 saavutettiin tarvittava kolmen neljäsosan enemmistö. Tämä mahdollisti ensimmäisten naispappien vihkimisen maaliskuussa 1988. Vuoden 1999 loppuun mennessä oli vihitty yhteensä 872 naista papiksi.

Vaikka naispappeus on toteutunut Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa jo toistakymmentä vuotta sitten ja joka neljäs seurakuntapappi on nainen, naispappeus jakaa edelleen mielipiteet. Seurakunnissa on yhä joukko naispappeuden vastustajia. Monet pappisnaiset kokevat tulevansa syrjityiksi tai väheksytyiksi sukupuolensa perusteella.

Tämä artikkeli käsittelee naispappeuteen suhtautumista Suomessa. Artikkelissa tarkastellaan naispappeusajatuksen etenemistä Suomessa ja mielipideilmaston kehittymistä sellaiseksi, että naispappeus toteutui vuonna 1988 Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa, naispappeuden nykytilannetta sekä tavallisten suomalaisten ja seurakuntien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden suhtautumista naispappeuteen.

NAISPAPPEUSAJATUKSEN ETENEMINEN SUOMESSA

Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen muuttui vähitellen myönteisemmäksi 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Asenteenmuutos näkyi sekä kirkon päättäjien ja työntekijöiden että tavallisten suomalaisten suhtautumisessa.

Vaikka ensimmäinen nainen suoritti teologisen loppututkinnon Suomessa jo vuonna 1913, naisteologien asema seurakunnissa nousi vakavaan keskusteluun vasta yli kolme vuosikymmentä myöhemmin. Vuonna 1948 naisten asema seurakunnassa nostettiin esille kirkolliskokouksessa naisteologien tekemänä aloitteena. Aloitteen tekijät katsoivat, että naisten asema tulisi vakauttaa.^[1] Vuonna 1953 kirkkolakiin otettiin ensimmäistä kertaa naisteologien tehtäviä koskevat määräykset.^[2] Vaikka naisteologeille annettiin ”virallinen asema” kirkossa, naiset eivät tunteneet olevansa tasavertaisia mieskollegoidensa kanssa.

Samoihin aikoihin Suomen Gallupin toteuttaman mielipidetutkimuksen mukaan puolet suomalaisista katsoi jo, että naisia tulisi myös vihkiä papiksi. Joka kolmas oli ajatusta vastaan (ks. taulu 1).[\[3\]](#)

Ruotsin tilanne vaikutti Suomessa käytävään keskusteluun. Naispappeus hyväksyttiin Ruotsissa hallituksen päätöksellä vuonna 1958. Samaan aikaan keskustelu pappisviran avaamisesta naisille kävi kiivaana myös Suomessa. Vuoden 1958 kirkolliskokouksen asettaman komitean mietintö pappisviran avaamisesta jumaluusopillisen loppututkimuksen suorittaneille naisille valmistui vuonna 1962.[\[4\]](#) Kirkolliskokous otti asian käsittelyyn seuraavana vuonna. Jo ensimmäisessä äänestyksessä naispappeuden kannattajia oli enemmistö. 63 äänesti puolesta ja 55 vastaan. Tarvittavaa kolmen neljäsosan enemmistöä ei kuitenkaan saavutettu.[\[5\]](#)

Sen sijaan kirkolliskokous perusti vuonna 1963 naisteologeja varten kirkkoon opetusviran, jonka nimeksi tuli seurakuntalehtorin virka.[\[6\]](#) Vuoden 1965 alusta alkaen seurakuntien oli mahdollista perustaa vakinaisen ja ylimääräisen lehtorin virkoja, joissa tuli seurata soveltuvien kohdoin kappalaisen ja ylimääräisen papin palkkaetuja.

Lehtorin viran perustamisesta huolimatta ajatus pappisviran avaamisesta naisille jäi elämään vahvana. Suurin osa naisteologeista kannatti naispappeutta. Vuonna 1969 kerätyn kyselyn mukaan 40 % naisteologeista katsoi, että naispappeuden oli toteuduttava heti. 44 % hyväksyi ajatuksen, mutta katsoi, että oli viisasta odottaa mielipiteen kypsymistä myönteisempään suuntaan. Vain 16 % naisteologeista vastusti naispappeutta.[\[7\]](#)

Toisen kerran pappisviran avaaminen naisille tuli kirkolliskokouksen äänestettäväksi vasta kolmetoista vuotta myöhemmin, vuonna 1976. Pappisvirkaa ei kuitenkaan vielä avattu naisille, vaan esitys kaatui jälleen kannattajien enemmistöstä huolimatta. 70 äänesti puolesta, 33 vastaan.[\[8\]](#) Tavallisten suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen oli samansuuntainen. Lähes kolme neljästä olisi suonut naisille oikeuden papiksi (ks. taulu 1).[\[9\]](#)

Jotta naisteologiensa asemaa seurakunnissa saatettiin parantaa, naispappeuden jälleen kariuduttua vaihtoehdoksi jäi lehtorin viran kehittäminen. Lehtorien oikeudet olivat hyvin rajalliset. Heillä ei esimerkiksi ollut saarnausoikeutta eikä ehtoollisnavustus-oikeutta.[\[10\]](#) Vuonna 1978 lehtori sai oikeuden saarnata kirkkoherran luvalla, avustaa pappia ehtoollisen jaossa, konfirmoida sekä jakaa itsenäisesti ehtoollista vanhainkodeissa ja sairaaloissa.[\[11\]](#)

Taulu 1. Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen vuosina 1952, 1958, 1970, 1982 ja 1983 Suomen Gallupin toteuttamien mielipidetutkimusten mukaan.

Vuosi	Puolesta	Vastaaan	Ei osaa sanoa
1952	52 %	35 %	13 %
1958	44 %	34 %	22 %
1970	66 %	12 %	22 %
1976	73 %	13 %	14 %
1982	77 %	13 %	10 %
1983	79 %	14 %	7 %

Vuonna 1983 naispappeutta kannattavien suomalaisten määrä oli noussut 79 %:iin.[\[12\]](#) Papiston suhtautuminen naispappeuteen oli selvästi tavallista kansaa kielteisempi. Suomen Kuvalehti kysyi vuonna 1983 yhteistyössä Suomen Gallupin kanssa osalta Suomen papistosta heidän suhtautumistaan naispappeuskysymykseen. Haastatelluista 146 papista 44 % kannatti naispappeutta, 42 % vastusti ja 12 %:lle asia oli yhdentekevä. Erityisesti monet nuoret papit vastustivat naispappeutta.[\[13\]](#)

Pappisviran avaamisesta naisille äänestettiin kirkolliskokouksessa kolmannen kerran toukokuussa 1984, jolloin 73 äänesti puolesta ja 32 vastaan.[\[14\]](#) Vain seitsemän äänen puuttuessa määräänemmistöstä hanke raukesi. Tätä seurasi voimakas kirkon jäsenten vastareaktio: muutaman viikon aikana tuhannet ihmiset ilmaisivat vastalauseensa kielteiseen päätökseen eroamalla kirkosta. Enemmistö heistä oli naisia. Kielteisen naispappeuspäätöksen jälkeen Kirkon tutkimuskeskuksen Suomen Gallupilla teettämän haastattelututkimuksen mukaan ainoastaan 22 % suomalaisista oli samaa ja 73 % eri mieltä kirkolliskokouksen tekemän päätöksen kanssa. Kolme neljästä suomalaisesta (77 %) katsoi, että asia tulisi käsitellä uudelleen viimeistään seuraavassa kirkolliskokouksessa.[\[15\]](#)

Taulu 2. Kirkolliskokouksen äänestykset naispappeudesta

vuosi	Puolesta	Vastaaan
1963	63	55
1976	70	33
1984	73	32
1986	87	21

Välittömästi vuonna 1984 tehdyn kielteisen naispappeuspäätöksen jälkeen

kirkolliskokouksessa tehtiin edustaja-aloite lehtorin oikeuksien laajentamisesta.[\[16\]](#) Aloitteen tekijät katsoivat, että samalla kun kirkossa vallitsi erimielisyys papin viran avaamisesta naisille, kirkossa oltiin yhtä mieltä siitä, että teologisen koulutuksen saaneiden naisten palvelumahdollisuuksia seurakunnissa tulisi kehittää.[\[17\]](#)

Kirkolliskokous asetti vuonna 1985 lehtorikomitean selvittämään lehtorin viran hallinnollista ja kirkko-oikeudellista asemaa.[\[18\]](#) Komitea halusi myös kuulla, miten lehtorit itse suhtautuivat ajatukseen pappisviran avaamisesta naisille. Kattavasti Suomen lehtoreita koskevan tutkimuksen mukaan 89 % lehtoreista kannatti tällöin pappisviran avaamista naisille, 4 % vastusti ja 7 % oli asiasta epävarma. Alhaisin naispappeuden kannatusprosentti oli Porvoon hiippakunnassa (76 % lehtoreista kannatti). Lähes puolet (42 %) lehtoreista oli valmis pappisvihkimykseen heti, kun se olisi mahdollista. Ainoastaan joka kymmenes vastaaja (10 % lehtoreista, 11 % kaikista naisteologeista) ei ollut itse valmis ottamaan pappisvihkimystä.[\[19\]](#)

Uutta kirkolliskokousta valittaessa vuonna 1986 naispappeuskysymys oli esillä ja naisedustajien määrä kasvoi 22:sta 32:een. Naispappeudesta tehtiin heti uusi edustaja-aloite.[\[20\]](#) Vain kaksi vuotta edellisen äänestyksen jälkeen asia oli jälleen kirkolliskokouksen käsiteltävänä. Marraskuussa 1986 naispappeus sai kirkolliskokouksessa tarvittavan kolmen neljäosan määränemmistön kannatuksen äänin 87 puolesta ja 21 vastaan.[\[21\]](#) Vastustajien ehdotuksesta kirkolliskokous hyväksyi pöytäkirjan, jossa taattiin naispappeuden vastustajille ”kotipaikkaoikeus kirkossa”. Sen mukaan niillä kirkon jäsenillä, jotka vastustivat pappisviran avaamista naisille, tuli edelleen olla kirkossa toiminnanvapaus ja mahdollisuus tulla vihityksi ja nimitetyksi kirkon virkoihin.[\[22\]](#) Suomen Kirkon Pappisliitto laati hyväksymisen jälkeen ”ajo-ohjeet”. Niiden mukaan naispappeuden vastustajalla tulee olla oikeus esimerkiksi kieltäytyä jumalanpalveluksen toimittamisesta yhdessä naispapin kanssa.[\[23\]](#)

Tiedotusvälineissä naispappeuden hyväksyminen nousi yhdeksi vuoden ykkösuutiseksi. Uuden Suomen teettämässä mielipidetutkimuksessa naispappeuden hyväksyminen valittiin vuoden 1986 ylivoimaisesti tärkeimmäksi tapahtumaksi. ”Lähes yhtä merkittäväksi nousi Urho Kekkosen kuolema”, kirjoitti Uusi Suomi.[\[24\]](#)

Kirkkolain muutos astui voimaan vuoden 1988 alusta. Ensimmäiset naisten pappisvihkimykset päätettiin toimittaa eri hiippakunnissa sunnuntaina 6. maaliskuuta. Seitsemässä hiippakunnassa, kaikissa muissa paitsi Oulun hiippakunnassa, vihittiin tuolloin yhteensä 92 naisteologia pappisvirkaan.

Päätös piispan viran avaamisesta naisille tehtiin kirkolliskokouksessa toukokuussa 1990.[\[25\]](#) Päätös astui voimaan 1.2.1991. Sen jälkeen käydyissä piispanvaaleissa nainen ei kuitenkaan ole yltänyt kolmelle ensimmäiselle vaalisijalle. Joissain muissa luterilaisissa kirkoissa naispiispuus on toteutunut. Näistä ovat esimerkkinä Saksa, Yhdysvallat, Norja, Tanska, Grönlanti ja Ruotsi. Ensimmäinen heistä oli

vuonna 1992 piispaksi vihitty Hampurin piispa Maria Jepsen. Ruotsin luterilainen kirkko sai ensimmäisen naispiispansa vuonna 1997, kun maan hallitus nimitti lääninrovasti Christina Odenbergin Lundin hiippakunnan piispaksi.

NAISPAPIT TÄNÄÄN SUOMESSA

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon noin 3 700:stä papista 23 % oli naisia vuonna 1999. Seurakuntavirassa toimivista 25 % oli naisia. Pappisnaisten määrä on lisääntynyt jatkuvasti. Määrä lisääntynee jatkossakin teologian opiskelijoiden naisistumisen myötä. 1990-luvulla teologiseen tiedekuntaan valituista uusista opiskelijoista 60 % oli naisia. Vuosina 1996–1999 papeiksi vihityistä 51 % oli naisia.[\[26\]](#)

Helsingin hiippakunnassa oli eniten pappisnaisia sekä suhteellisesti (35 % papeista) että absoluuttisesti (307) vuonna 1999. Vähiten pappisnaisia oli Oulun hiippakunnassa, jossa papeista vain 24 oli naisia (5 % hiippakunnan papeista).[\[27\]](#) Oulun hiippakunnan piispana vuoden 2000 loppuun asti toiminut Olavi Rimpiläinen vastusti naispappeutta eikä vihkinyt naisia papeiksi. Oulun hiippakunnan alueella toimivien naisteologioiden oli hankittava pappisvihkimyksensä muussa hiippakunnassa. Kukaan naisteologi ei myöskään yrittänyt hakea Rimpiläiseltä vihkimystä. Jos näin olisi tapahtunut ja hän olisi tällöin kieltäytynyt vihkimisestä, se olisi voinut johtaa virkavirhetutkimuksiin ja joidenkin näkemysten mukaan jopa viraltapanoon. Monet naispappeutta vastustavat miehet puolestaan hakivat pappisvihkimyksensä Oulun hiippakunnasta.

Naispapit ovat tyytyväisiä työhönsä. Suomen Kirkon Pappisliiton jäsenkyselyn[\[28\]](#) mukaan 88 % seurakuntapastorina työskentelevistä naisista oli tyytyväisiä työhönsä, miesseurakuntapastoreista 77 %. Kaikista Pappisliiton naisjäsenistä tyytyväisiä työhönsä oli 89 %, miehistä 85 %.[\[29\]](#) Tämä osoittaa naispuolisten pappien sopeutuneen työhönsä ja viihtyvän työssään kokonaisuutena hyvin naispappeihin kohdistetuista ennakkoluuloista huolimatta. Per Lindbladın tutkimuksen mukaan naispapit kokivat työnsä monin tavoin myönteisemmin kuin miespapit. Naispapit kokivat työnsä itsenäisemmäksi kuin miespapit. Pappisnaiset myös kokivat voivansa osallistua päätöksentekoon useammin kuin miehet. Esimieheltään saamansa palautteen naispapit kokivat myönteisemmäksi kuin miehet.[\[30\]](#)

Naispapit olivat kuitenkin Pappisliiton jäsenkyselyn mukaan olleet väsymyksen, uupumuksen tai burnoutin vuoksi sairaslomalla miehiä useammin.[\[31\]](#) Naisista 24 % koki tekevänsä liikaa työtä suhteessa jaksamiseensa, miehistä 21 %. Seurakuntapastorina työskentelevistä naisista näin koki peräti 28 %, miehistä 15 %.[\[32\]](#) Naisten yleisemmän työuupumuksen taustalla lienee ainakin työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen vaikeus. Tasa-arvon ajasta huolimatta naiset ovat yleensä päävastuullisia kodista ja kahden työn samanaikainen hoitaminen vaatii naisilta melkoista tasapainoilua. Papin työtä on tehtävä usein silloinkin, kun kotona kaivattaisiin ehkä vieläkin enemmän kuin työssä. Tämä on omiaan uuvuttamaan naisen.

Ensimmäisten naispappien vihkimisestä tuli kuluneeksi kymmenen vuotta vuonna 1998. Tällöin arkkipiispa John Vikströmille luovutettiin adressi ja naispappien kohtelun parantamiseksi. Adressin oli allekirjoittanut 206 henkeä. Adressissa lausuttiin julki huolestuneisuus siitä, että ”joissakin Suomen kirkon sisällä toimivissa liikkeissä yhä edelleenkin ei haluta tunnustaa kirkolliskokouksen päätöksellä kymmenen vuotta sitten toteutettua ratkaisua avata pappisvirka naisille, vaan toimitaan aktiivisesti tätä ratkaisua vastaan sekä sanoin ja teoin halvennetaan oman kirkon pappisvirkaa.” Adressissa korostettiin, että allekirjoittajien päämääränä on kirkon ykseyden vaaliminen.[\[33\]](#)

Marraskuussa 2000 kokoontunut kirkolliskokous antoi piispainkokouksen selvitettäväksi tilannearvion naispappeuden toteutumisesta. Piispainkokouksen toivotaan arvioivan naispappeuspäätöksen toteutumista ja saatuja kokemuksia ja kartoittavan nykyisen tilanteen.[\[34\]](#) Tehdyssä aloitteessa kannettiin huolta naispappeuteen torjuvasti suhtautuvien asemasta kirkossa.[\[35\]](#)

LEHTORIN VIRAN TULEVAISUUDENNÄKYMIÄ

Naispappien lisääntyessä lehtorien määrä on pienentynyt voimakkaasti. Vuosien 1988–1999 aikana 455 lehtoria vihittiin papiksi. Käytännössä lehtorin virka on muuttunut seurakuntavirasta yhä enemmän kirkolliseksi järjestöviraksi. Vuonna 1999 tuomiokapitulien kirjoissa oli kaikkiaan 284 lehtoria. Kirkon palveluksessa lehtoreita oli vain 35, joista vakinaisessa seurakuntavirassa toimi 30. Heistä 57 % oli vähintään 50-vuotiaita. Lehtorin virka ei kuitenkaan näytä olevan kokonaan kuihtumassa: vuosien 1996–1999 aikana lehtoriksi vihittiin kaikkiaan 18 naista, mikä oli lähes nelinkertainen määrä edeltävään nelivuotiskauteen verrattuna. Suurin osa lehtoreista sai vihkimyksensä kirkollisten järjestöjen palvelukseen.[\[36\]](#)

Lehtorin viran tulevaisuus riippuu siitä, millaiseen päätökseen diakonaatin uudistuksessa päädytään. Diakonaatin uudistusprosessi lähti aikoinaan liikkeelle diakonian viran uudistamisesta, mutta sittemmin on päädytty laaja-alaiseen virkakeskusteluun, joka koskee diakonia-, nuoriso- ja lapsityöntekijöitä, kirkkomuusikoita ja lähetyssehteereitä. Kirkolliskokouksen vuonna 1994 asettama ja piispa Olavi Rimpiläisen johtama diakonaattikomitea luovutti mietintönsä elokuussa 1997. Komitea esitti, että kirkon erityiseen, hengelliseen virkaan perustetaan pappisvirasta erillinen palveluvirka, diakonaatti. Diakonaattiin kuuluisivat diakonian, kanttorin ja kasvatuksen virat. Virkaan tultaisiin vihkimyksen kautta. Vihkimys antaisi oikeuden avustaa ehtoollisenjaossa, saarnata jumalanpalveluksessa, opettaa rippikoulussa ja viedä kirkossa siunattu ehtoollinen yksityiselle henkilölle. Lehtorin viran osalta diakonaatin uudistus merkitsisi viran lakkauttamista nykymuodossaan.[\[37\]](#)

Piispainkokouksen lausunnon mukaan pappisvirasta erillinen palveluvirka on luterilaisen tunnustuksen mukaan mahdollinen. Piispainkokous katsoi, että mietinnöstä käyty laaja keskustelu kuitenkin osoitti, että käytännön sovelluksiin olisi viisainta edetä pienemmin askelin kuin komitea esittää. Täten piispainkokous

esitti helmikuussa 1999, että diakonaatin uudistus aloitettaisiin nykyisistä diakonian ja nuorisotyön viroista. Sen yhteydessä selvitettäisiin vokaatioon eli virkaan kutsumiseen, virkaan vihkimykseen ja kirkolliseen hallintoon liittyvät kirkko-oikeudelliset ja pastoraaliset kysymykset. Näin saataisiin kokemusta mahdollisten muiden virkojen liittämistä diakonaattiin. Piispainkokous piti lehtorin viran lakkauttamista mahdollisena, mutta katsoi, että lehtorin viran osalta voidaan rauhassa odottaa, kunnes on saatu muuta kokemusta diakonaatin rakentumisesta.[\[38\]](#)

Kirkolliskokous asetti tammikuussa 2000 uuden komitean selvittämään kirkon virkarakennetta. Komitean tehtävänä on selvittää nykyisten diakonian, musiikin ja kasvatuksen virkojen yhteen kokoamisen mahdollisuuksia ja selvittää avoinna olevat kysymykset. Komitean puheenjohtajaksi valittiin teologian tohtori Jaakko Ripatti. Komitean on jätettävä mietintönsä kirkolliskokoukselle vuoden 2002 elokuun loppuun mennessä.[\[39\]](#)

PAPPEUS EI HOUKUTTELE NAISOPISKELIJOITA

Teologianopiskelijanaiset eivät koe pappetta erityisen houkuttelevana. Vain joka neljäs vuonna 1997 opintonsa aloittanut naisopiskelija tähtäsi opintojen aloitusvaiheessa ensisijaisesti papiksi seurakuntaan. Ainoastaan joka kymmenes naispuolinen teologian opiskelija koki seurakuntapapin työn erittäin kiinnostavana ammattivaihtoehtona, melko kiinnostavana sitä piti joka neljäs.[\[40\]](#) Naiset pitivät useita muita teologin työtehtäviä keskimäärin kiinnostavampina kuin seurakuntapapin työtä. Naiset olivat pappetta enemmän kiinnostuneita lukion uskonnonopettajan, tutkijan, perheneuvojan, sairaalateologin, toimittajan ja lähetystyöntekijän ammatista sekä järjestöjen ei-papillisista tehtävistä. Miesten ammatillinen kiinnostus suuntautui selkeämmin seurakuntaan. Miehistä puolet koki seurakuntapapin työn houkuttelevaksi ja tähtäsi ensisijaisesti papiksi opintojen alussa. Ainoastaan tutkijan työ kilpaili miesten kiinnostuksessa papin työn kanssa.[\[41\]](#)

Naisopiskelijoiden vähäisemmän pappiskiinnostuksen taustalla oli useita tekijöitä. Pienelle osalle naisista kiinnostumattomuuden taustalla oli oma vakaumus, jonka mukaan pappuus kuuluu vain miehille. Suuremmalle osalle kiinnostumattomuuteen oli vaikuttanut naispappeudelle jossain määrin kielteinen ilmapiiri kirkon sisällä. Naiset eivät halunneet ammattiin, jossa olisi vaara tulla kohdelluksi huonosti. Monen kiinnostumattomuuteen vaikutti käsitykset papin työn ja perhe-elämän yhteen sovittamisen vaikeudesta.[\[42\]](#)

Kiinnostus pappetta kohtaan ei ollut lisääntynyt kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana juurikaan, ei naisilla eikä miehillä. Kahden opiskeluvuoden jälkeen papiksi tähtäsi ensisijaisesti vain joka kolmas opiskelija, kuten myös opintojen alussa. Muutosta oli kuitenkin tapahtunut: osa aiemmin pappudesta kiinnostumattomista oli kiinnostunut papin ammatista, mutta samalla vastavuoroisesti osa niistä, jotka opintojen alussa tähtäsivät papiksi, olikin suunnannut katseensa muualle.[\[43\]](#)

SUOMALAISET MYÖNTEISIÄ NAISPAPPEUDELLE

Tavallisten suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen on muuttunut naispappeuden toteutumisen jälkeen edelleen myönteisemmäksi. Kirkon tutkimuskeskuksen teetti aiheesta Suomen Gallupilla joulukuussa 2000 puhelinhaastatteluna suoritetun tutkimuksen, johon vastasi 500 henkeä. Kyselyn perusteella ainoastaan 5 % suomalaisista vastusti naispappeutta (ks. kuvio 3). 85 % suomalaisista hyväksyi naispappeuden ilman muuta. 8 % hyväksyi naispappeuden varauksella.[\[44\]](#)

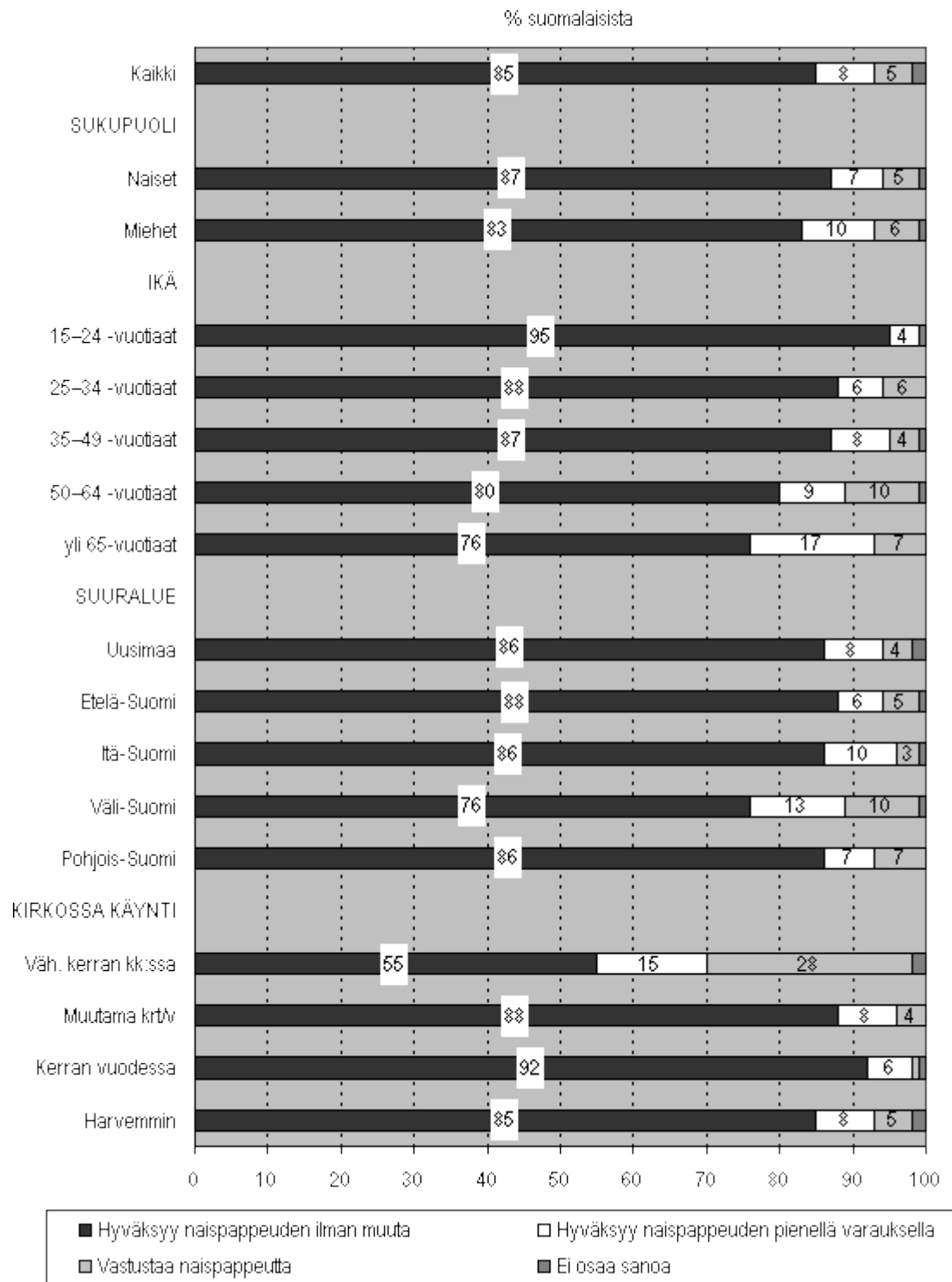
Eryteisesti nuoret olivat myönteisiä naispappeudelle. Haastatelluista alle 25-vuotiaista 95 % hyväksyi naispappeuden ilman muuta ja 4 % varauksella. 65-vuotiaista ja sitä vanhemmista kolme neljästä (76 %) hyväksyi naispappeuden ilman muuta.

Naispappeutta vastustettiin muuta maata useammin Väli- ja Pohjois-Suomessa. Väli-Suomessa asuvista 10 % ja Pohjois-Suomessa asuvista 7 % vastusti naispappeutta. Etelä-Suomessa vastustajia oli 5 %, Uudellamaalla 4 % ja Itä-Suomessa 3 %.

Aktiivisimmat kirkossakävijät olivat kielteisimpiä naispappeudelle. Vähintään kerran kuussa kirkossa käyvistä 28 % vastusti naispappeutta.

Valtaosa naispappeuden vastustajista sanoi kuitenkin voivansa osallistua tilaisuuksiin, joissa on mukana naispappi. Vain 30 % naispappeuden vastustajista kertoi pyrkivänsä välttämään sellaisia tilaisuuksia, joissa on naispappi. Koko kansasta tämä vastaa alle 2 %:ia, eli varsin harva suomalainen ei haluaisi osallistua esimerkiksi jumalanpalvelukseen siksi, että sitä toimittaisi naispappi.

Kuvio 1. Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen. Suhtautuminen naispappeihin 2000-haastattelututkimus. N=500.

Useimmat naispappeuden kannattajat suhtautuivat suvaitsevasti naispappeuden vastustajiin. Vain joka kolmas kannattaja ei ymmärtänyt vastustajia. Kaksi kolmannelle naispappeuden kannattajista sanoi suostuvansa vastustajille mahdollisuuden toimia vakaumuksensa mukaisesti. Valtaosa suomalaisista ei kuitenkaan sallinut sitä, että miespappi kieltäytyisi vakaumukseensa vedoten yhteistyöstä naispappin kanssa (ks. taulu 3). Vain 25 % suomalaisista katsoi, että miespapilla tulee olla siihen oikeus. Harva kuitenkin oli sitä mieltä, ettei naispappeuden vastustajia tulisi edes vihkiä papiksi. Selvästi kielteisemmin suomalaiset suhtautuivat naispappeuden vastustajan vihkimiseen piispaksi. Puolet suomalaista ei hyväksynyt naispappeuden vastustajaa piispaksi. Joka neljäs ei hyväksynyt naispappeuden vastustajaa papiksi.

Taulu 3. Suomalaisen mielipiteet joihinkin naispappeuteen liittyviin väitteisiin. Suhtautuminen naispappeuteen 2000 -haastattelututkimus. N=500.

	täysin eri mieltä	lähes eri mieltä	ei eri eikä samaa mieltä	lähes samaa mieltä	täysin samaa mieltä	ei osaa sanoa	yhteensä
Naispappeutta vastustavalla papilla tulee olla oikeus kieltäytyä yhteistyöstä naispapin kanssa.	10	15	8	19	44	4	100
Naispappeuden vastustajaa ei tulisi vihkiä papiksi.	16	12	9	24	32	7	100
Naispappeuden vastustajaa ei tulisi hyväksyä piispaksi.	33	16	6	16	24	6	100

Vaikka naispappeuteen suhtauduttiin myönteisesti, harva suomalainen kuitenkaan olisi nimenomaan valinnut naispapin, jos olisi saanut vapaasti valita esimerkiksi kirkollista toimitusta toimittavan papin sukupuolen. Suurimmalle osalle suomalaisista papin sukupuoli oli samantekevä, mutta ne, joille ei ollut, olisivat valinneet useimmiten miespapin niin lapsen kastajaksi, avioliittoon vihkijäksi, hautaan siunaajaksi kuin saarnaajaksi. Erityisesti avioliittoon vihkijänä ja hautaan siunaajana miespapit olivat suosiossa. 16 % suomalaista olisi valinnut avioliittoon vihkijäksi ja 15 % läheisen hautaan siunaajaksi mieluummin miehen. Vastaavissa tilaisuuksissa naisen olisi valinnut mieluummin vain neljä tai viisi sadasta.

Nainen oli miestä toivotumpi sielunhoitajaksi. 23 % suomalaista olisi puhunut ongelmistaan mieluummin naisen kuin miehen kanssa. Erityisesti monet naiset halusivat sielunhoitajakseen naisen: 35 % naisista olisi valinnut mieluummin naispapin, vain 6 % miespapin. miehelle sielunhoitajan sukupuolella ei ollut niin suurta väliä. 10 % miehistä olisi puhunut ongelmistaan mieluummin naispapille, 13 % miespapille.

Myös lapsen kastajaksi nainen oli melko suosittu. 8 % suomalaisista olisi valinnut lapsen kastajaksi mieluummin naisen kuin miehen. Kuitenkin miespappia toivovia oli enemmän.

21 % suomalaisista olisi valinnut kirkkoherraksi mieluummin miehen ja 2 % naisen. Piispaksi vain 2 % olisi valinnut mieluummin naisen, 27 % miehen. Suurimmalle osalle myös kirkkoherran ja piispan sukupuoli oli samantekevä.

Kaiken kaikkiaan suurin osa suomalaisista ei valitsisi pappia ensisijaisesti sukupuolen perusteella. Nais- ja miespappien toivominen eri tehtäviin näyttää jonkin verran noudattavan perinteisiä roolikäsityksiä siten, että naispappia toivotaan enemmän empaattisuutta vaativiin tehtäviin ja miespappia tehtäviin, joissa odotetaan jäämäkkyyttä. [45]

Taulu 4. Suomalaisten näkemys papin mieluisasta sukupuolesta tiettyihin tehtäviin. Suhtautuminen naispappeihin 2000 -haastattelututkimus. N=500.

Valitsitteko mieluummin mies- vai naispapin seuraaviin tehtäviin vai onko papin sukupuoli teille samantekevä?	valitsisi mieluummin miespapin	valitsisi mieluummin naispapin	papin sukupuoli on samantekevä	ei osaa sanoa
Lapsen kastajaksi	11	8	79	1
Avioliittoon vihkijäksi	16	5	77	2
Läheisen hautaan siunaajaksi	15	4	80	1
Jumalanpalveluksen saarnaajaksi	9	3	86	1
Sielunhoitajaksi halutessani puhua ongelmistani	10	23	66	2
Kirkkoherraksi	21	2	75	1
Piispaksi	27	2	69	2

JOKA KYMMENES SEURAKUNNAN TYÖNTEKIJÄ VASTUSTAA NAISPAPPEUTTA

Naispappeus jakaa mielipiteet seurakuntien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden keskuudessa huomattavasti selkeämmin kuin seurakuntalaisten keskuudessa. Syksyllä 1999 Kirkon tutkimuskeskuksen toteuttaman Seurakuntien vaikuttajakysely 2/1999:n mukaan seurakuntien työntekijöistä 11 % ja luottamushenkilöistä 12 % vastusti naispappeutta (ks. kuvio 1). Kysely lähetettiin joka kuudennen seurakunnan seuraaville ryhmille: papeille, lehtoreille, kanttoreille, diakoniatyöntekijöille, nuorisotyönohjaajille ja talousjohtajille ja -päälliköille sekä luottamushenkilöistä kirkkovaltuustojen, kirkkoneuvostojen ja seurakuntaneuvostojen jäsenille. Kyselyyn vastasi yli 1 300 seurakuntien työntekijää ja luottamushenkilöä. Vastaajista noin kaksi kolmasosaa oli luottamushenkilöitä ja kolmasosa työntekijöitä.[\[46\]](#)

Suurin osa naispappeuden vastustajista sanoi suostuvansa yhteistyöhön naispapin kanssa. Tiukkojen vastustajien joukko oli pieni. Vain 3 % seurakuntien työntekijöistä ja 2 % luottamushenkilöistä vastusti naispappeutta ja ilmoitti pidättäytyvänsä yhteistyöstä naispappien kanssa, jos se oli suinkin mahdollista. 8 % seurakuntien työntekijöistä ja 10 % luottamushenkilöistä vastusti naispappeutta, mutta kertoi silti voivansa toimia yhteistyössä naispapin kanssa. Lisäksi 13 % työntekijöistä ja 11 % luottamushenkilöistä sanoi hyväksyvänsä naispappeuden, koska kirkko on sen virallisesti hyväksynyt, mutta suhtautuvansa henkilökohtaisesti varauksella naispappeuteen.

Enemmistö seurakuntien työntekijöistä (76 %) hyväksyi naispappeuden ilman muuta. Kolmannes työntekijöistä (32 %) hyväksyi naispappeuden, mutta ymmärsi myös sen vastustajia ja sanoi suovansa heille mahdollisuuden toimia oman vakaumuksensa mukaisesti. Sen sijaan lähes puolet (44 %) ei ymmärtänyt

naispappeuden vastustajia, vaan katsoi, että heidänkin pitäisi toimia kirkon yhteisen päätöksen mukaisesti. Luottamushenkilöistä 77 % hyväksyi naispappeuden ilman muuta.

Kielteinen suhtautuminen naispappeuden vastustamiseen oli siis selvästi yleisempää kuin naispappeuden vastustaminen. Kirkolliskokouksen naispappeuden hyväksymisen yhteydessä lisäämän ponnien mukaan naispappeuden vastustajilla on edelleen toimintavapaus kirkossa. Tähän päätökseen ei ole tullut muutosta, mutta asia on herättänyt julkista keskustelua. Sen sijaan Ruotsin kirkolliskokous hyväksyi vuonna 1997 kirkollisen asetuksen, jonka mukaan jokaisen papiksi vihittävän on tunnustettava myös toisten pappien viran pätevyys eli tunnustettava niin mies- kuin naispappeus. Tämän seurauksella naispappeuden vastustajia ei enää vihitä Ruotsissa papiksi.

Kuvio 2. Seurakunnan työntekijöiden ja luottamushenkilöiden suhtautuminen naispappeuteen. Seurakuntien vaikuttajakysely 2/99, N=1370.

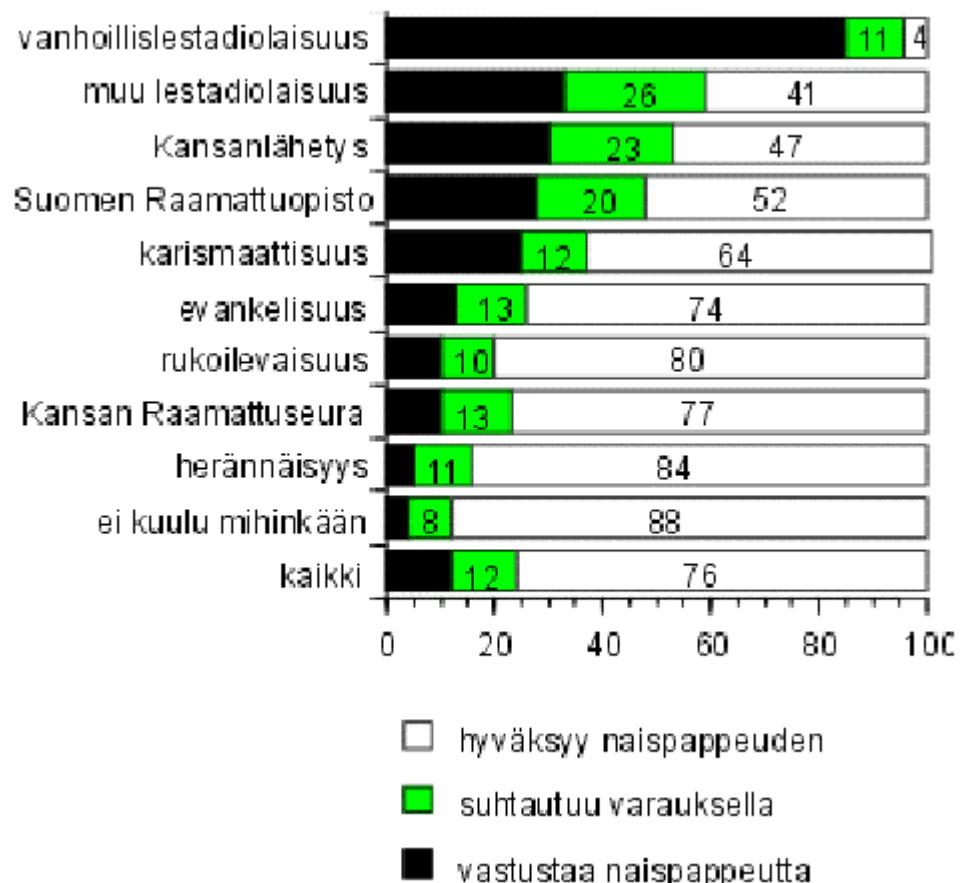
Eri ikäisten seurakunnan työntekijöiden ja luottamushenkilöiden suhtautumisessa naispappeuteen ei ollut suuria eroja. Alle 40-vuotiaat seurakuntien työntekijät ja luottamushenkilöt kuitenkin vastustivat naispappeutta hieman useammin kuin vanhemmat vastaajat. Samoin miehet vastustivat naispappeutta useammin kuin naiset.

Miespappien suhtautuminen naispappeuteen oli hieman muita työntekijäryhmiä

kielteisempää. Heistä 6 % sanoi pidättäytyvänsä yhteistyöstä naispapin kanssa. 6 % vastusti naispappeutta, mutta kertoi silti voivansa toimia yhteistyössä naispapin kanssa. Lisäksi 20 % miespapeista suhtautui naispappeuteen varauksella.

Naispappeuden vastustajia oli herätysliikkeistä eniten lestadiolaisuuteen ja ns. viidenteen herätysliikkeeseen, erityisesti Kansanlähetykseen ja Suomen Raamattuopistoon kuuluvien seurakuntien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden piirissä. Vanhoillislestadiolaisuuteen lukeutuvista seurakunnan työntekijöistä ja luottamushenkilöistä 85 % vastusti naispappeutta. Varauksella suhtautui 11 % ja hyväksyvästi vain 4 %. Muun lestadiolaisuussuunnan piiriin lukeutuvista 41 % suhtautui myönteisesti naispappeuteen. Kansanlähetykseen ja Suomen Raamattuopistoon itsensä lukevista seurakunnan työntekijöistä ja luottamushenkilöistä puolet hyväksyi naispappeuden.

Kuvio 3. Eri herätysliikkeisiin kuuluvien seurakuntien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden suhtautuminen naispappeuteen. Seurakuntien vaikuttajakysely 2/99, N=1370.

Yllättävänä voidaan pitää sitä, että vaikka evankelinen liike on profiloitunut julkisuudessa naispappeuden vastustajaksi, useimmat liikettä kannattavat seurakuntien työntekijät ja luottamushenkilöt hyväksyivät naispappeuden. Evankelisuuden piiriin kuuluvista miehistä naispappeutta vastusti 17 % ja naisista vain 9 %.

Herännäisyyden piiriin lukeutuvat seurakuntien työntekijät ja luottamushenkilöt olivat kaikkein naispappeusmyönteisimpiä. Liikkeeseen kuuluvista työntekijöistä ja luottamushenkilöistä vain 5 % vastusti naispappeutta. Naispappeuden vastustajia

oli niin ikään tavallista vähemmän Kansan Raamattuseuraan ja rukoilevaisuuteen kuuluvien seurakuntien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden piirissä.

Eniten naispappeuden vastustajia oli Oulun hiippakunnassa, missä on myös vähiten naispappeja.^[47] Oulun hiippakunnassa vain 45 % seurakuntien työntekijöistä hyväksyi naispappeuden. 29 % vastusti naispappeutta ja 26 % suhtautui varauksella. Luottamushenkilöistä 47 % hyväksyi naispappeuden, 35 % vastusti naispappeutta ja 18 % suhtautui naispappeuteen varauksella. Porvoon hiippakunnassa oli kaikkein eniten naispappin kanssa yhteistyöstä kieltäytyviä työntekijöitä (16 %).

Taulu 5. Seurakunnan työntekijöiden ja luottamushenkilöiden suhtautuminen naispappeuteen hiippakunnittain. Seurakuntien vaikuttajakysely 2/99, N=1370.

Työntekijöiden suhtautuminen naispappeuteen hiippakunnittain	Hyväksyy naispappeuden, ei ymmärrä vastustajia	Hyväksyy naispappeuden, ymmärtää vastustajia	Suhtautuu varauksella naispappeuteen	Vastustaa naispappeutta, voi toimia yhteistyössä	Vastustaa naispappeutta, pidättäytyy yhteistyöstä
Turun arkkihiippakunta	37	36	19	5	3
Tampereen hiippakunta	37	33	18	12	0
Oulun hiippakunta	24	21	26	24	5
Mikkelin hiippakunta	54	31	7	8	0
Porvoon hiippakunta	26	40	8	10	16
Kuopion hiippakunta	49	31	10	10	0
Lapuan hiippakunta	42	39	13	4	2
Helsingin hiippakunta	63	26	7	3	1
Koko kirkko	44	32	13	8	3
Luottamushenkilöiden suhtautuminen naispappeuteen hiippakunnittain	Hyväksyy naispappeuden, ei ymmärrä vastustajia	Hyväksyy naispappeuden, ymmärtää vastustajia	Suhtautuu varauksella naispappeuteen	Vastustaa naispappeutta, voi toimia yhteistyössä	Vastustaa naispappeutta, pidättäytyy yhteistyöstä
Turun arkkihiippakunta					
46	42	7	4	1	100
Tampereen hiippakunta	42	30	16	12	0
Oulun hiippakunta	27	20	18	30	5
Mikkelin hiippakunta	41	42	6	9	2
Porvoon hiippakunta	45	36	10	4	5

Kuopion hiippakunta	38	40	14	5	3
Lapuan hiippakunta	52	27	9	12	0
Helsingin hiippakunta	56	24	10	7	3
Koko kirkko	43	34	11	10	2

Seurakuntien työntekijät olivat myönteisimpiä naispappeutta kohtaan Helsingin hiippakunnassa, jossa naispappeja myös on eniten. Siellä 89 % työntekijöistä hyväksyi naispappeuden. Vastustajia oli vain 4 %. Varauksella asiaan suhtautui 7 %. Helsingin hiippakunnan luottamushenkilöistä naispappeuden hyväksyi neljä viidestä. Helsingin hiippakunnan ohella Mikkelin hiippakunta oli hyvin naispappeusmyönteinen.

Puolet seurakuntien työntekijöistä ja vajaa puolet luottamushenkilöistä ilmoitti, ettei hyväksyisi naispappeuden vastustajaa piispaksi. Kyselyyn vastanneista kaikista seurakuntien työntekijöistä 50 % ja luottamushenkilöistä 44 % oli sitä mieltä, että naispappeuden vastustajaa ei pitäisi hyväksyä piispaksi, kun taas 28 % työntekijöistä ja 31 % luottamushenkilöistä hyväksyisi naispappeuden vastustajan piispaksi. Näin ollen kirkon työntekijöiden ja luottamushenkilöiden ja tavallisten suomalaisten suhtautuminen naispappeutta vastustavan piispuuteen on melko samanlainen. Tavallisista suomalaisista puolet ei hyväksyisi naispappeutta vastustavan papin valitsemista piispaksi.

Taulu 6. Seurakunnan työntekijöiden ja luottamushenkilöiden suhtautuminen naispappeutta vastustavaan piispaan. Seurakuntien vaikuttajakysely 2/99, N=1370.

Väite: Naispappeuden vastustajaa ei pitäisi hyväksyä piispaksi	Kannattaa ehdotusta	Ei kannata eikä vastusta	Vastustaa ehdotusta	Yhteensä
Työntekijät	50	22	28	100
Luottamushenkilöt	44	25	31	100

Oulun hiippakunnassa naispappeja vastustavaan piispaan suhtauduttiin muuta maata myönteisemmin. Kyselyyn vastanneista Oulun hiippakunnan työntekijöistä 45 % ja luottamushenkilöistä 48 % sanoi, että hyväksyisi naispappeutta vastustavan piispan valinnan. Toisaalta kyseisen hiippakunnan työntekijöistä 36 % ja luottamushenkilöistä 32 % vastasi, ettei hyväksyisi piispaksi naispappeuden vastustajaa.

Naispappeuskysymys nousi vahvasti keskusteluun Oulun hiippakunnan piispanvaalin yhteydessä vuonna 2000. Oulun piispanvaalin ensimmäisellä kierroksella marraskuussa 2000 ainoa naisten vihkimistä papiksi vastustanut ehdokas, Eero Junkkaala, sai 16 % annetuista äänistä. Molemmat toiselle kierrokselle päässeet ehdokkaat hyväksyivät naispappeuden. Marraskuussa 2000

uudeksi piispaksi valittu Samuel Salmi ilmoitti ennen piispanvaalia, ettei suostu naispappeutta vastustavien miesten ennalta sovittuihin erillisviikimisiin, mutta lupasi kuitenkin antaa tilaa myös perinteiseen papin virkakäsitykseen sitoutuneille.[\[48\]](#)

YHTEENVETO

Suhtautuminen naispappeuteen on Suomessa pääosin myönteistä. Vastustajien joukko on pieni, mutta usein äänekäs. Vain 5 % suomalaisista vastustaa naispappeutta. Jyrkkiä vastustajia on vielä vähemmän. Suomalaisista alle 2 % pyrkii välttämään tilaisuuksia, joissa on naispappi.

Tavalliset suomalaiset suhtautuvat naispappeuteen hyväksyvästi. Papin sukupuoli ei ylipäänsä ole sellainen kysymys, jonka perusteella seurakuntalaiset valitsevat pappinsa eri tilanteissa. Sen sijaan selvästi enemmän kuin keskiväestön keskuudessa naispappeuden vastustajia on erilaisissa kirkollisissa sisäpiireissä: aktiivisten jumalanpalveluskävijöiden, seurakunnan työntekijöiden ja erityisesti tiettyjen herätysliikkeiden keskuudessa. Nämä ryhmät näyttävät pitävän hengissä naispappeuden vastustamisideologiaa. Onko niin, että naispappeuden vastustaminen on yksi tiettyjä yhteisöjä koossapitävä side?[\[49\]](#)

Paljon yleisempää kuin naispappeuden vastustus on naispappeuden kannattajien kriittinen suhtautuminen vastustajia kohtaan. Seurakuntien työntekijöistä ja luottamushenkilöistä lähes puolet ei ymmärrä vastustajia, vaan katsoo, että heidänkin pitäisi toimia kirkon yhteisen päätöksen mukaisesti. Tavallisista suomalaisista joka kolmas ei ymmärrä naispappeuden vastustajia. Joka neljäs katsoo, että naispappeuden vastustajia ei tulisi edes vihkiä papiksi, ja joka toinen katsoo, ettei piispaksi.

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on oltu varsin suvaitsevia naispappeuden vastustajia kohtaan. Heille on suotu mahdollisuus kieltäytyä yhteistyöstä naispapin kanssa. Tähän on myös velvoittanut naispappeudesta päättämisen yhteydessä hyväksytty ponsi, jonka mukaan naispappeuden vastustajilla tuli edelleen olla kirkossa toiminnanvapaus ja mahdollisuus tulla vihityksi ja nimitetyksi kirkon virkoihin. Ruotsissa sen sijaan naispappeuden vastustajia ei vihittä enää papiksi, vaan papiksi vihittävän on tunnustettava niin mies- kuin naispappeus.

Moni oletti, että naispappeuden vastustaminen väistyy ikäluokkien vanhetessa. Näin ei kuitenkaan ole käynyt, vaan teologian opiskelijoiden joukossa on edelleen niitä, jotka eivät hyväksy naispappeutta. Myös seurakuntien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden joukossa naispappeuden vastustus on suurinta nuorissa ikäluokissa. Vaikka kyseessä ei määrällisesti ole suuri joukko, asia on kirkon ykseyden kannalta keskeinen. Mikäli samaan vihkimykseen naispapin kanssa

tulemasta kieltäytyvien naispappeuden vastustajien erillisvihkimyksiä ei suostuta järjestämään, seurauksena voi olla jopa se, että vastustajat vihkivät itse pappinsa ja ajautuvat kirkon ulkopuolelle. Toisaalta jos erillisvihkimyksiä edelleen jatketaan, kirkon sisällä vallitseva eripuraisuus jatkuu.

Arkkipiispa Paarman mukaan erillisvihkimiset eivät ole kirkkomme järjestyksen ja hengen mukaisia. Kuitenkin hän, kuten kaikki muutkin piispat vihkivät papeiksi myös naispappeuden vastustajia, eikä ketään ole naispappeuden vastustamisen takia jätetty vihkimättä.[\[50\]](#)

Naispappeuden vastustajien vihkiminen papiksi on noussut uudelleen keskusteluun Oulun hiippakunnan piispan vaihtumisen myötä. Tähän saakka Oulun hiippakunta on ”hoitanut” naispappeusongelman antamalla naispappeuden vastustajille selvän kanavan pappisvihkimyksiin. Tästä eteenpäin kirkossa on löydettävä yhteinen toimintalinja.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Ajo-ohjeet

1987

Ajo-ohjeet. Suomen Kirkon Pappisliiton jäsenlehti 3/1987.

Heikkinen, Helena & Ravantti, Leena

1986

Lehtori vai pappi? Suomen kirkon lehtorien asenteet pappisviran avaamiseen naiselle ja näkemykset lehtorin viran tulevaisuudesta vuonna 1986. Sarja B N:o 50. Kirkon tutkimuskeskus. Tampere.

Kirkolliskokouksen päätöksiä 9.11.2000

2000

Kirkolliskokouksen päätöksiä 9.11.2000. Kirkon tiedotuskeskus. [<http://www.ev1.fi/kkh/kt/uutiset/mar2000/tkus003.htm>]

kirk.kok. ptk 1948

1949

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kuudennentoista varsinaisen kirkolliskokouksen pöytäkirjat. Turku.

kirk.kok. ptk 1953

1954

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seitsemännentoista varsinaisen kirkolliskokouksen pöytäkirjat 1953. Pieksämäki.

kirk.kok. ptk 1963

1963

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yhdeksännentoista varsinaisen kirkolliskokouksen pöytäkirjat 1963. Pieksämäki.

kirk.kok ptk 1963 liitteet

1964 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yhdeksänentoista varsinaisen kirkolliskokouksen pöytäkirjain liitteet 1963. Pieksämäki.

kirk.kok. ptk 1976s

1977 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous. Pöytäkirja. Syysistuntokausi 1976. Pieksämäki.

kirk.kok. ptk 1984k

1984 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous. Pöytäkirja. Kevätistuntokausi 1984. Pieksämäki.

kirk.kok. ptk 1985s

1985 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous. Pöytäkirja. Syysistuntokausi 1985, ylimääräinen istuntokausi 13.2.1986. Pieksämäki.

kirk.kok. ptk 1986k

1986 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous. Pöytäkirja. Kevätistuntokausi 1986. Pieksämäki.

kirk.kok. ptk 1986s

1987 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous. Pöytäkirja. Syysistuntokausi 1986. Pieksämäki.

kirk.kok. ptk 1990k

1990 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous. Pöytäkirja. Kevätistuntokausi 1990. Pieksämäki.

kirk.kok. ptk 1999s

2000 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous. Pöytäkirja. Syysistuntokausi 1999 sekä ylimääräinen istunto 10.–12.1.2000. I kirja. Helsinki.

kirk.kok. ptk 2000k

2000 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous. Pöytäkirja. Kevätistuntokausi 2000. Helsinki.

- KL
1980 Kirkkolaki. – Kirkon lakikirja 1980. Toim. Mauno Saloheimo & Matti Halttunen.
Suomen lakimiesliiton kirjasarja N:o 61. Mikkeli.
- Kortekangas, Paavo
1970 Tutkimus naisteologeista. Sarja A N:o 2. Kirkon tutkimuslaitos. Tampere.
- Kuosmanen, Hannu
1986 Naispappeus oli tärkeintä. Uusi Suomi 6.12.1986.
- Lehtinen, Juliska
2000 Vanhauskoiset vaarassa jäävä ilman pappisvihkimystä.
Oulun piispanvaihdos huolestuttaa naispappeuden vastustajia. Kotimaa 8.12.2000.
- Lindblad, Per
1998 Sankareita ja syntipukkeja. Käytännöllisen teologian
liseniaattitutkimus. HYTTK.
- McGuire, Meredith B.
1997 Religion, the social context. 4th ed. Wadsworth. Belmont, CA.
- Niemelä, Kati
1999 Teologiksi? Teologiseen tiedekuntaan pyrkivien
uranvalintamotiivit ja ammatillinen suuntautuminen. Sarja A Nro 74. Kirkon
tutkimuskeskus. Tampere.
- Oulun piispaehdokkaat Kotimaan tentissä
2000 Oulun piispaehdokkaat Kotimaan tentissä. Näin ehdokkaat
vastasivat. Kotimaa 13.10.2000, s. 5.
- Pappisliiton jäsenkysely 1998
1998 Pappisliiton työelämässä oleville jäsenille tammikuussa
1998 lähetetty mm. työssä jaksamista, työyhteisöä, työaikaratkaisua, henkistä
väkivaltaa koskeva kysely. Kirkon tutkimuskeskus.
- pkok ptk 1999k
1999 Piispainkokouksen pöytäkirja 9.–10.2.1999. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto.
Kirkkohallitus.
- Ruokanen, Tapani
1983 Naispappeus jakaa kirkon. Suomen Kuvalehti 4.11. 1983, s.
58–61.
- Salonen, Kari
1992 Papin rooli. Seurakuntapappiin kohdistuvat rooliodotukset Helsingissä ja Raahessa.
Kirjon tutkimuskeskus. Sarja B Nro 72. Kirjon tutkimuskeskus. Tampere.
1998a Enemmistö papeista tyytyväisiä työhönsä. Crux 4/1998, s. 4–5.
1998b Miten papisto jaksaa ja uupuu? Crux 5/1998, s. 20–22.
- Salonen, Kari & Kääriäinen, Kimmo & Niemelä, Kati
2000 Kirkko uudelle vuosituhannele. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1996–
1999. Kirjon tutkimuskeskus. Tampere.
- Seurakuntien vaikuttajakysely 2/1999
1999 Seurakuntien työntekijöille ja luottamushenkilöille syksyllä 1999 lähetetty eri
aihepiirejä koskeva kyselytutkimus. Kirjon tutkimuskeskus.
- Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen 1983 -haastattelututkimus
1983 Suomalaisten suhtautumista naispappeuteen selvittävä
puhelinhaastattelututkimus. Suomen Gallup Oy ja Kirjon tutkimuskeskus.
- Suhtautuminen naispappeihin 2000 -haastattelututkimus

2000 Suomalaisen suhtautumista naispappeuteen selvittävä puhelinhaastattelututkimus. Suomen Gallup Oy ja Kirkon tutkimuskeskus.

Teologiseen tiedekuntaan vuonna 1997 pyrkineiden uranvalintakysely
1997 Teologiseen tiedekuntaan vuonna 1997 pyrkineille ennen opintojen alkua lähetetty mm. taustaa, uranvalintamotiiveja, opiskelu- ja ammattitavoitteita koskeva kysely. Kati Niemelän hallussa.

Teologian opiskeluprosessi -kysely
1999 Teologiseen tiedekuntaan vuonna 1997 pyrkineille kahden vuoden opintojen jälkeen vuonna lähetetty opiskeluprosessia ja ammatillisia suunnitelmia koskeva kysely. Kati Niemelän hallussa.

Yhdessä kirkon virassa
1997 Diakonaattikomitean mietintö. Suomen ev. lut. kirkon keskushallinnon sarja A
1997:9.

Yleisön mielipiteet kirkolliskokouksen naispappeuspäätöksestä 1984.
1984 Kirkon tutkimuskeskuksen Suomen Gallupilla teettämän kyselyn tilastoajat. Kirkon tutkimuskeskus ja Suomen Gallup Oy.

ABSTRACT:

Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen

Artikkelissa tarkastellaan naispappeuteen suhtautumista Suomessa. Tarkastelun kohteena ovat naisteologiain aseman kehittyminen Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ja mielipideilmaston kehittyminen sellaiseksi, että naispappeus lopulta toteutui vuonna 1988, naispappeuden nykytilanne sekä seurakuntien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden ja Suomen kansalaisten suhtautuminen naispappeuteen.

Suhtautuminen naispappeuteen on Suomessa pääosin myönteistä. Vastustajien joukko on pieni, mutta äänekäs. Suomalaisista vain 5 % vastustaa naispappeutta. Seurakuntien työntekijöistä vastustajia on joka kymmenes. Naispapin kanssa yhteistyöstä kieltäytyviä on seurakuntien työntekijöistä vain 3 %. Suomalaisista alle 2 % pyrkii välttämään tilaisuuksia, joissa on naispappi. Suurimmalle osalle suomalaisista papin sukupuoli on samantekevä. Ne, joille se ei ole, valitsivat useimmin mieluummin miehen. Erityisesti haetaan siunaajina ja avioliittoon vihkijänä miespapit ovat suosittuja. Nainen on puolestaan toivottu erityisesti sielunhoitajaksi.

Kirjoittajat:

Kati Niemelä, teol. tri, kasv. maist.
Kirkon tutkimuskeskus
PL 239
33101 Tampere
p. (03) 2190 434
sähköp. kati.niemela@evl.fi

Kari Salonen, teol. maist.

Kirkon tutkimuskeskus
PL 239
33101 Tampere
p. (03) 2190 249
sähköp. kari.salonen@evl.fi

[1] kirk.kok. ptk 1948, 173, 181, 290, 311, liite V/24.

[2] kirk.kok. ptk 1953, 339.

[3] Suomen Gallupin toteuttama mielipidemittaus. Ruokanen 1983.

[4] Vuoden 1958 kirkolliskokouksen asettaman komitean valmistama mietintö pappisviran avaamisesta jumaluusopillisen loppututkimuksen suorittaneille naisille. kirk.kok. ptk 1963 liitteet.

[5] kirk.kok. ptk 1963, 285–297.

[6] kirk.kok. ptk 1963, 174–175.

[7] Kortekangas 1970, 42.

[8] kirk.kok. ptk 1976s, 36–37.

[9] Suomen Gallupin toteuttama mielipidemittaus. Ruokanen 1983.

[10] Lehtorien ehtoollisenjako-oikeus oli ensimmäisen kerran kirkolliskokouksen päätettävänä jo heti viran perustamisen yhteydessä vuonna 1963. kirk.kok. ptk 1963, 175–177.

[11] KL 232§.

[12] Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen 1983 -haastattelututkimus. Vuonna 1983 ja 1984 myös useat muut tahot tekivät vastaavia selvityksiä suomalaisten suhtautumisesta naispappeuteen. Näiden tulokset ovat yhdensuuntaisia Suomen Gallup Oy:n toteuttaman tutkimuksen tulosten kanssa.

[13] Ruokanen 1983.

[14] kirk.kok. ptk 1984k, 35.

[15] Yleisön mielipiteet kirkolliskokouksen naispappeuspäätöksestä 1984.

[16] kirk.kok. ptk 1984k, 35.

[17] kirk.kok. ptk 1984k, liite XI, N:o 4.

[18] kirk.kok. ptk 1985s, 35–36.

[19] Heikkinen & Ravanti 1986, täydentävä liite 1–2. Tutkimukseen vastasi 246 seurakuntalehtoria. Määrä vastaa 97 % seurakuntien lehtorinvirkojen määrästä.

[20] kirk.kok. ptk 1986k, 28; edustaja-aloite nro 6/1986 liite VII:6.

- [21] kirk.kok. ptk 1986s, 26.
- [22] kirk.kok. ptk 1986s, 27, 29. Lisäponssi hyväksyttiin äänin 85–9.
- [23] Ajo-ohjeet 1987.
- [24] Kuosmanen 1986.
- [25] kirk.kok. ptk 1990k, 23–25.
- [26] Salonen & Kääriäinen & Niemelä 2000, 232, 248.
- [27] Salonen & Kääriäinen & Niemelä 2000, 232.
- [28] Pappisliiton jäsenkysely 1998. Kyselyyn vastasi 1195 työelämässä olevaa pappisliiton jäsentä.
- [29] Pappisliiton jäsenkysely 1998, Salonen 1998a.
- [30] Lindblad 1998, 121–123, 141.
- [31] Salonen 1998b. Pappisliiton jäsenkyselyyn 1998 vastanneista miehistä 15 % ja naisista 23 % ilmoitti olleensa ilmoittivat olleensa väsymyksen, uupumuksen tai burnoutin vuoksi sairauslomalla miehiä useammin.
- [32] Pappisliiton jäsenkysely 1998.
- [33] Arkkipiispa John Vikströmille 11.6.1998 luovutettu adressi. Adressi syntyi professori Anneli Aejmelaeuksen ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtaja Marjatta Kaartisen aloitteesta.
- [34] Kirkolliskokouksen päätöksiä 9.11.2000.
- [35] Kirk.kok. ptk. 2000k, edustaja-aloite nro 13/2000.
- [36] Salonen & Kääriäinen & Niemelä 2000, 226, 229, 233.
- [37] Yhdessä kirkon virassa 1997.
- [38] pkok ptk 1999k, 86–106.
- [39] kirk.kok. ptk 1999s, 13–15, 21–22, perustevlkm. 6/1999, liite VIII.B.6.
- [40] Teologiseen tiedekuntaan vuonna 1997 pyrkineiden uranvalintakysely 1997.
- [41] Niemelä 1999, 172, 278.
- [42] Niemelä 1999, 181–185, 233–234.
- [43] Teologian opiskeluprosessi -kysely 1999.
- [44] Suhtautuminen naispappeihin 2000 -haastattelututkimus, 2000.
- [45] Papilta odotetusta empaattisuudesta ja jämäkkyyydestä ks. Salonen 1992, 61–73.
- [46] Seurakuntien vaikuttajakysely 2/1999, 1999.

[47] Salonen & Kääriäinen & Niemelä 2000, 232.

[48] esim. Oulun piispaehdokkaat Kotimaan tentissä 2000.

[49] Tästä mekanismista ks. esim. McGuire 1997, 36–37.

[50] esim. Lehtinen 2000.